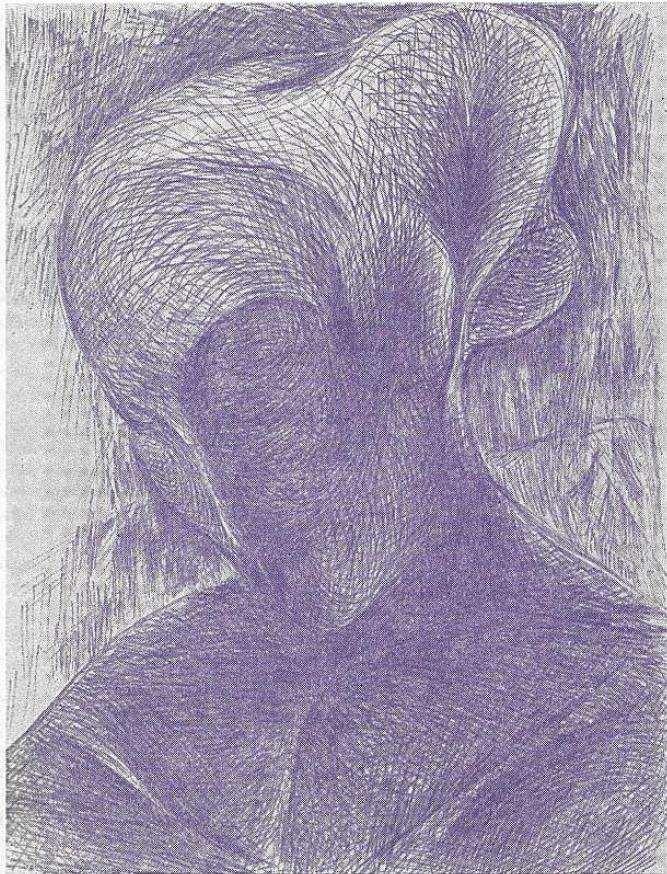

KNJIGE STARE FRAJLE

Vežbe smeha bile su nam naročito mile. Izvodili smo ih u kuhinji kad smo sa Kosarom sami ostajali. Pomagala nam muzika sa ploča. Kosara nas učila okretanim igrama. Ovu veštinu želela je da nam usadi da bi razonodila telo, a u nama mušku smelost podstakla.

Pri igri nismo mogli Kosaru oko struka. Rukama smo je za kukove držali i po sobi skakali lako. Polka. Ona imala energije puno: okretala nas oko sebe kao krpe: spaljivala svu našu čežnju, jer smo se u igri sudarali sa njenim trbuhom i odbijali kao lopte od fine kože. Kosara nas nemilosrdno stezala govoreći da je kroz sobu, uz ritam, nosimo kao pravu damu. Mi smo malo snage imali, zbog čega smo padali Kosari u zagrljaj, u krevet ili na pod. Tako ugruvani, smejali se ovoj sceni i Kosarinim butinama. Od našeg smeha ona dobijala napade u predelu stomaka. Ustajala i trčala prema vecevu. Za njom ostajao svež trag mokraćne. Tada je u nas ponovo ulazio smeh, sada veličanstven i dug, kao krug koji se ne završava. Ozbiljna i smerna, vraćala se Kosara iz vecea, dugo objašnjavala da je sve to zbog slabog mišića na bešici koji je popustio kao loš ventil na gumi. Mi se i dalje smejali, a Kosara pokušavala da nas urazumi. Lomila ruke. Pričala o organima žena, njihovoj osetljivosti na spoljne utiske i vremenske promene. Pri tome, često, želela da demonstrira. Mi u smeđu postajali nerazumni. Ona se ljutila i visoko suknu podizala. Zatim bi se mi, iznenada, uzbiljili i tražili ponovo da demonstrira. Ona to činila kao profesor na času kad pokazuje neke zamršene, nejasne skice. Okretala lice ka istoku. Seljaci iz okolnih sela gonili ulicom stoku na ispašu.

Smeh nas je i dalje progonio, ali smo mu doskočili. Pouku izvukli: kako čovek kad odraste, od takvih žena, može sa lakoćom da se brani.

Ona što je bila naročito vešta u dugim kupkama kod baba Kosare, volela večernje izlaske i knjige. Zbog gužve zaobilazila biblioteku gradsku.

Kružile po gradu priče da je sveta, čedna i čista od poroka raznih, a od muške ruke sačuvana. Umela lepo knjige da čita. Pokušavala kod mladih devojaka istu ljubav da razvije. Od njih je i ime dobila. — Stara Frajla ima naj-

zanimljivije knjige u gradu — govorile šiparice u disko-klubu, uz obavezan osmeš džekeju. Sa knjigama pod pazuhom osvojenim prvim mekim dlakama i mirisom znoja, šetale ulicama, ponosne na svoje moderne haljine od grube tkanine. Potom, kad usahne reka korzoa, odlazile ushićene do Stare Frajle. Čitajući, knjige redale po azbučnom redu. Davale prvenstvo onim koje svet upućuju u najlepše tajne: Apoliner, Bokačo, Mopasan, iskustva Markiza de Sada. Groznica čudna rasla u njima: Balzak i Flober.

Spreme da osvoje svet, devojke srca otvarale.

Motel jedna ruža. Ljudi iz daleka. Svakog po jedna želja mladosti ima. Kelnéri trče po plavoj sali. Prosjaci na suncu sanjaju o ženama. Opelo sutoni naučio istočni vetar. Crnooka zavolela puteve i kola. Professore mrzela iz čefa. Udala se za stručnjaka mladog. Muž u Africi branu gradió. Slobodne sate provodio kraj Nila. Imao ludu želju da dresira nilskog konja.

Neprimetno, crnoj ruži, dosada se oko boka plela. Vreme prolazilo, rad je lek. Direktor ljubio izlete, planine i brda. Krda stoke: lov. Razbila se dosada o ljubavno stenje: Rad. Sladunjava pesma u svakom životu. Stala bela pisma. Kome da poleti nežna ruka mala? Fotelja škripi u sobi, na tavanu, u šupi: raste trava na klupi u šumi. Južnoj zvezdi Crnooka reče: »Jadna i nejaka u vihor se spletoh, gde ostaju jači, mene uvek sama nemoć svlači«.

Okružena knjigama, kao finim zidom, šiparica dočekivala Staru Frajlu da sa posla stigne. Frajla stekla poverenje, svlačila haljine i veš na probama mnogim, koje bi činila po povratku iz prodavnica ili jeftinih butiká. Šiparici tiho govorila da to samo pred njom čini, da je niko od detinjstva nije video nagu. Dopuštala da joj veš namešta i zateže. Gorela od tajne želje šiparicu do kože da svuče. Odustajala strahujući od devojačkih čari i vreline.

Izenada, šiparica svoje male grudi na svetlost stavila. Dotakla Stare Frajle ruku. Od tada, u kuću sa mnogo knjiga, dolazila često. Pred zimu i stvari prešela. Spavala u sobi okružena knjigama. Čitanju se odala sa strašću. Slušala čudne priče o muškarcima.

Kad je zima stigla, odlučile i knjige da čitaju skupa. Uzbudljivja štiva nosila u sebi čudnu drhtavicu. Jedne večeri Frajla setno recitovala, bez patetike, s prikrivenim grčom na licu:

— Telo greje jače od svake peći, uvericu te u to kad odlučiš gola pored mene leći.

San udvoje. Zimska slika. Beli pejzaž neba.

U bašti je Frajla negovala mnogo cveća. Kad su njegov miris osatile, shvatile dolazak proleća.

Crna kafa iz vremena turskog. Telefon je čudna sprava: može da budi, zove ljubav i uspava.

Tiho hoda skazaljka na satu. Sunce vene iza brda. Puze duga krda stoke niz obronke. Luka Jafa: opet crna kafa preko telefona. Zaplavljena voda mota se po travu. Usred šume izvor. Iznad, stena koja nepoznate voli, ponekad ubija. Zasuta travom duga crna kosa. Ruka čoveka uzdrhtala cela. Vazduh planine u toplom smeđu. Malo hoda kroz šumu. Lava reči. Smehom zanesen čovek kleči pred ženom. Vazduh šume tugu leći. Šumska kuća od pruča. Vazduh duboko u pluća. Crnooka jako vruća miče osunčano telo niz padinu laku. Kroz brda nebo plavi naš pogled. Led.

Telefon. Crna kafa. Livade i cveće. Noćne šetnje pod mesečinom. San pred zoru. Čovek ljubi ženu koju ne razume. Petli poje. Psi litalice. Osmeh ukraden od sveta. Žena koja ume da prošeta po tišini zore. Nad zavičajem lebdí boja žita. Kita cveća zabodena u rever kaputa. Čudan osmeš. Čudne ruke u vazduhu niz mnoge doline. Želja na rastanku.

Stara Frajla radila u čudnom preduzeću. Izmišljala vence za sveže mrtvace. Ljudi malo umirali. Preduzeće zapalo u krizu. Malo para. Dosetila se šiparica oglas u lokalnoj štampi da objavi za podstanara. Onda je u njihov život ozbiljan čovek ušao. Platío kiriju, »Ja sam Ilšion«, uzgred rekao. Sobicu mu namestili i okitili cvećem: efikasno ubijanje šmeka. Stidljivost sa sobom dovukao umesto prtljaga. Nije primao posete. Knjige čitao. Samo ponekad, uzgred, Frajlu i šiparicu okom milovao. Čudio se. šiparica rasla, sa Frajлом spavala da se od muškaraca pohotnih zaštití i sačuva. Slušala savete.

Izenada, Ilšion, slavio rođendan. Frajlu i šiparicu pozvao. Počastio pićem i tortom. Zamolio da ga nežno u obraz poljube. Obe poljubac učinile. Stavile ploču na gramofon: igrale dugo i lako. Osatile da im igra prija. Bila nežna Ilšionova ruka. Zbog nje se sumnja kod Frajle rodila, pa je šiparicu odvela u san.

Sutradan, Ilšion sa šiparicom u kući bio. Zatražio olovku zbog pisma prijatelju. Ošinuo je širokim pogledom po telu, upitao za ljubavnika. Zbunila se ova, u licu počela da gori. Ilšion joj dotakao kosu, predložio da je pouči ljubavi. Potom šiparica malo vremena provodila u kući. Učila školu, spremala slet.

Onda sami u kući ostajali Frajla i Ilšion. Crv sumnje šiparicu grizao. Napustila jedan manje važan čas iz neke veštine. Na prstima ušla u kuću. Na vratima Male sobe ljutinom pokrila lice. Dosetila se mnogih priča o ključaonici, iskoristila oko. Kroz nejasne slike upoznala deo strasti iz knjiga. Njenim telom prošla drhtavica laka. Osetila neobjašnjivo zadovoljstvo. Požurila na čas razrednog starešine. Slušala savete starog profesora kako mlad svet treba da živi i da se ponaša. Rumenilom blagim obavila lice.

Čovek munjevito izvlači pogled kroz prozor: komšinica Tašana, na balkonu zgrade s druge strane ulice, veša svoje gaćice broj tri tek izvadene iz mašine za pranje veša sa dvanaest operacija. Njihova belina blešti na kasnom popodnevnom suncu, ustreljuje tela u istočnom delu grada, stvarajući pravi štimung za uzbuđenja koja nadolaze kao plima.

Iznad krovova proleće jato divljih pataka. Približavanje proleća prirodi. Ljudska tela, iscrpljena gripom, ishranom iz konzervi, smogom, programima televizije, svadbama, svadama, zemljotresima, sušom, saobraćajem, sujetom, smenivanjem ciklona i anticiklona, bolestima, službenim putovanjima i alkoholom, očekuju relaksacija u liku smeha, izleta i ljubavi.

Proleće dolazi sa istoka. Svakog jutra ono se prema zapadu pomera. Tako stiže do Rima. Zatim putuje dalje, prema prošlosti. Milioni svetlosnih strela pogada središte vremena. Od zlatnih rana, koje počnu naglo da bujaju kao vatromet, narasta prostor, priroda se oslobodi vremenske učestalosti i pretvori u spektar. Ususret prostoru, sa biljkama, pticama i cvećem, polete i šiparice. Kad njihove lake haljine zalepršaju u nedokučivim ponorima srca, zaključimo: proleće.